

Az erdőgazdálkodás adózása az EU-csatlakozás évében

„A Magyar Köztársaság elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát.”

Magyarországon egy évtizede létezik újra magánerdő. Az erdő, mint gazdasági jószág, működtetése során javakat termel, a mögötte álló ember pénz- és anyagi eszközöket mozgat saját vállalkozói eredménye érdekében. Ezt a tevékenységet az állam is segíti, lehetőségeihez képest közvetlen és közvetett támogatásokat nyújt, valamint az adózási rendszert úgy alakítja, hogy azzal is segítse a gazdaság fejlődését. Az erdőgazdálkodásban ezek a gazdasági szabályozók az állami támogatások, a vállalkozókat és a tulajdonosokat érintő adó- és egyéb kedvezmények.

A hazai gazdaság gerincét döntően a rövid- és középtávú üzemi ciklussal működő vállalatok alkotják. Az erdőgazdálkodás azonban gyakran csak 20-120 évenként „tér vissza ugyanoda”. Ezt az alapvető ténytet az adó- és számviteli törvényeket író szakemberek eddig nem vették figyelembe. Ennek egyik oka lehet, hogy párját ritkítja az olyan szakember, aki az erdőgazdálkodásban és vele együtt a számvitelben-adózában is otthonosan mozog, de ugyanígy erdész-jogászból is nagyon kevés van ma, holott ezek a csatlakozó ismeretek nagyon fontosak lennének az állami és a magán-erdőgazdálkodás minden szintjén. Az egyetemen hallgató diákok között is elvéve találni olyat, aki számviteli-adózási kérdésekben kiismerné magát, pedig az alapképzés minden ehhez szükséges induló szellemi tőkét biztosít.

Ami közvetlenül érinti gazdálkodásunkat, az állami támogatások rendszerre és az adózás. Adót senki nem szeret fizetni, így természetesen ágazatunkban is jelen vannak az adóelkerülés, és az adómegkerülés szereplői (utóbbi nem szabad). A fehér gazdaság küzd a számtalan jogszabállyal, és megpróbál legalább nagyjából megfelelni a hazai adójog adózási szakemberek szerint is elviselhetetlen elvárásainak.

A személyi jövedelemadóról szóló törvény² 20.§ (1) bekezdése az adóalanyok (egyéni vállalkozók, őstermelők, mezőgazdasági kistermelők) önálló összevont adóalapjáról így szól:

„Az erdő véghasználatlalt érintett kitermelt vagy lábon álló faállomány értékesítéséből származó bevétel csökkenthető az erdészeti hatóság által erre a célra nyitott, elkülönített számlára befizetett összeggel, de legfeljebb a jogszabályban megállapított, a befejezett célállományra igényelhető normatív erdőfelújítási támogatási értéknek megfelelő összeggel.”

Az eladott erdőből származó bevételt a befizetett erdőfenntartási járulék összegével csökkentheti a vállalkozó, ami azonban itt nem haladhatja meg a felújításra kapható normatív támogatás összegét. Ha egy komoly bükköst levágunk (erdőfenntartási járulék max. 1300 Ft/m³), és azt mesterséges úton újítjuk fel (támogatás max. 293 000 Ft/ha) már veszít a vállalkozó, mivel nem a befizetett erdőfenntartási járulék teljes értékével csökkentheti bevételét, hanem legfeljebb csak a felújításra igényelhető normatív támogatás összegével.

Ugyanennek a törvénynek a következő bekezdése ezt írja: *„Az erdőfelújítás teljesítésének arányában kiutalt normatív támogatás összegéből és az (1) bekezdés rendelkezése szerint befizetett összeg terhére visszautalt összegből akác és lágylombos célállomány esetében az erdőfelújítás kezdő évét követő ötödik év végéig, egyéb fafajtáknál a nyolcadik év végéig költségként az igazolt kiadások számolhatóak el, valamint a kiutalt normatív támogatás mértékéig terjedő összeg igazolás nélkül vonható le. A fennmaradó – az előzőekben említett határidőn túl visszautalt – összeg teljes egészében bevételnek számít.”*

A „befizetett összeg terhére visszautalt összeg” kifejezés eleve nem takarja a valóságot, hiszen nem gazdálkodónként vezetett számlára fizetjük be az erdőfenntartási járulékot, és azt nem egyénileg tartják nyilván, mint például a magán-nyugdíjpénztáraknál, hanem egy közös KESZ-számlára, amit az ÁESZ vezet a Kincstárnál. Az erdőfenntartási járulékhöz hasonló intézmény működik Norvégiában is, ott azonban egyéni számlás a rendszer, a gazdálkodó saját befizetéseiből finanszírozzák a felmerülő erdészeti kiadásait. Ha egy erdőgazdálkodó nem tudja nyolc év alatt befejezni a tölgy-felújítását, akkor egy-

részt megbünteti a Felügyelet (erdőgazdálkodási bírság), másrészt nem jut hozzá a felújítási támogatáshoz, és ha később sikerül is átadnia, már nem csökkentheti az állami támogatást levonással, mivel annak az a része már teljes egészében bevételnek számít. A büntetések halmozásával nem fogja könnyebben teljesíteni kötelezettségeit az egyébként is bajban lévő gazdálkodó.

A harmadik bekezdés az átalányadózást választó vállalkozókat és mezőgazdasági kistermelőket érinti, hiszen aki így adózik, ezeket a levonásokat nem választhatja. Az átalányadózás azonban egyéni vállalkozónál csak 4 M Ft előző éves bevételig (mezőgazdasági kistermelőnél 6 M Ft-ig) választható. Amennyiben a 4 M Ft értéket eléri a vállalkozó, vagy munkahelyet létesít, át kell térnie a vállalkozói jövedelem szerinti adózásra, és pénztárkönyvét minden szükséges mellékletével együtt kell attól fogva vezetnie. A törvény kedvező megítélés alá helyezi az erdészeket, mivel a mezőgazdasági tevékenység után 85% költséghányad érvényesíthető (a kizárólag erdőgazdálkodási szolgáltatást végző vállalkozóknál 80%; a kiegészítő tevékenységet folytatóknál 91%; a zártkerti vadtenyésztőknél 94% lehet ez a hányad). Az árbevételi határ azonban nagyon alacsony, és az erdészetenben tőkeerős vállalkozások nyilván nem tudják ezt a kényelmes adózási formát választani.

Az így adózó vállalkozóknak nem lehet munkaviszonya, és az általános forgalmi adó tekintetében is alanyi adómentesnek kell lennie, vagy csak tárgyi adómentes tevékenységet folytathat. Az átalányadózást választóknak nem kell költségzámlákkal igazolni kiadásait, az adóév végén egyszerűen költséghányadot számolnak el, és ez alapján állapítják meg az adó alapját és a fizetendő adót. Átalányadózás esetén a kapott állami támogatás nem számít vállalkozói bevételnek, azt az önálló tevékenységre vonatkozó szabályok szerint kell elszámolni. [Sza tv. 50-51.§]

A magánerdő véghasználatának adózásáról APEH iránymutatás³ rendelkezik: *„...az erdővéghasználatlalt érintett fakitermelésből és a lábon álló faállomány értékesítéséből származó bevételt akkor lehet őstermelői bevételnek tekinteni*

Pöndörszerelem. Fotó: Baracs Zsolt

ni, ha a magánszemély a saját tulajdonú földterületén folytat erdőgazdálkodást és nem alkalmazza a bevételek e §-ban [Szja tv. 20.§] leírt módon történő elhatárolását. E két együttes feltétel hiányában az önálló tevékenységre, vagy egyéni vállalkozó esetében az egyéni vállalkozóra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni, de az utóbbi átalányadózást nem választhat.”

Ez a szabály azon kívül, hogy az értelmezhetőség határát súrolja, azt jelenti, hogy aki a saját erdejében gazdálkodik, és onnan fát ad el, és ezt a bevételét elhatárolja, azaz magánszemélyként külön leadozza a faeladáshoz tartozó jövedelmét, és a felmerült erdőgazdálkodói költségeit östermelőként vagy egyéni vállalkozóként elszámolja, akkor külön-külön kell adóznia, és vállalkozóként nem lehet átalányadózó. Ennek van alapja, hiszen ha az erdőgazdálkodásból származó fő bevételeket (véghasználat) magánszemélyként vallja be és fizeti meg, akkor a vállalkozásában kevés lesz a bevétel, viszont sok a kiadás. Az ilyen vállalkozónak kényelmes lenne, ha még arra a kevés bevételére is tudna átalányadózó lenni, de ez a kiskapu sajnos bezáródott.

Kisvállalkozói adókedvezményt [Szja tv. 13. számú melléklet] a 250 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató egyéni vállalkozó érvényesíthet. Ennek alapja a pénzügyi intézettől felvett hitel vagy pénzügyi lízing, amelyet tárgyi eszköz beszerzéséhez, vagy előállításához (beruházáshoz) kapott a vállalkozó. Az adókedvezmény mértéke a hitel vagy pénzügyi lízing kamatának 40%-a, adóévenként legfeljebb 6 M Ft.

Ezzel a kedvezménnyel minden egyéni vállalkozó élhet, kivéve a mezőgazdasági, vadgazdálkodási, erdőgazdálkodási és halgazdálkodási tevékenységet folytatók. Ennek a tőkeelvonó jellegű intézkedésnek most, amikor hazánk belépett az európai versenyszférába, nagyon erős hátráltató hatása van az erdészeti beruházások terén. A társasági adóról szóló törvény⁴ [Tao tv. 22/A.§ (5)] is megtiltja az ott ugyanezekkel a paraméterekkel érvényesíthető, de a gazdasági társaságokra vonatkozó „Kis- és közép-vállalkozások adókedvezménye” néven szerepeltetett kedvezmény érvényesítését az erdőgazdálkodóknak.

A kisvállalkozói kedvezmény [Szja Tv. 49/B.§ (6)] nem az adótételre vonatkozik, hanem a vállalkozói bevétel csökkenthető vele. Azok a vállalkozók élhetnek vele, akik 250 alkalmazottnál kevesebbet foglalkoztatnak; mértéke egy adóévre maximum 30 M Ft lehet. A kedvezmény alapja a tárgyévben vásárolt tárgyi eszközök, ingatlanok (ingatlan-felújítás is), gépek, szellemi termékek beruházási költsége. Ezt a kedvezményt sem számolhatják el a mezőgazdasági, vadgazdálkodási, erdőgazdálkodási vagy halgazdálkodási ágazatba sorolt adózók. Ez a kivételezés az előző, kivállalkozói adókedvezményhez hasonlóan sújtja az erdészeket. Gazdasági társaságoknál a társasági adóról szóló törvény [Tao tv. 7.§ (11)] ugyanígy rendelkezik, csak ott alapesetben a társasági adó alapját csökkentheti a cég ezzel az összeggel. Az erdészekre és mezőgazdászokra itt sem alkalmazható ez a szabály.

Az alap kutatás, alkalmazott kutatás

és kísérleti fejlesztés [Szja tv. 49/B.§ (6)] kiadásával szintén csökkenthető a vállalkozói bevétel. Ennek mértéke a tényleges kiadások háromszorosa, de legfeljebb 50 M Ft lehet. Ennek a kedvezménynek az érvényesítéséből is kimaradtak a mezőgazdasági, vadgazdálkodási, erdőgazdálkodási vagy halgazdálkodási tevékenységet folytató egyéni vállalkozók. Az MTA vagy a felsőoktatási intézményekkel kötött megállapodások alapján tehát az egyéni vállalkozók kiadásait nem lehet külön csökkenteni ezzel a tétellel. Ez a szabály a más ágazatban működő vállalkozásokat előnybe helyezi, és hátráltatja az erdőgazdálkodók kutatási-fejlesztési munkára való ösztönzését. A társasági adóban [Tao tv. 7.§ (17)] ugyanez a helyzet, az erdőgazdálkodó társaságok sem számolhatják el adóalap-csökkentő jogcímként az így jelentkezett kiadásait.

A társasági adóról szóló törvényben részletesen szabályozva van az adóelőleg fizetési kötelezettség is [Tao tv. 26.§ (7)-(8)]. Ennek értelmében a társasági adó alanyai az előző évi fizetett adóteljesítmény alapján havonta vagy háromhavonta adóelőleget kötelesek fizetni. Ha az előző évi fizetett adó több volt, mint 5 M Ft, akkor havonta, ha kevesebb, akkor háromhavonta kell bevallani és megfizetni azt. Az 50 M Ft árbevételt meghaladó adózóknak ezt még december végéig fel is kell tölteniük (ki kell egészíteniük), a tárgyévi becsült adófizetési kötelezettség legalább 90%-ára. A mezőgazdasági, erdőgazdálkodási vagy halászati ágazatba sorolt adózók viszont ebben az esetben kedvezményezettek, mivel az adóév első három hónapjára az éves adóelőleg 10 százaléka, második negyedévben 20 százaléka, harmadik negyedévben 30 százaléka, negyedik negyedévben 40 százaléka esedékes, ha az előző adóévi fizetendő adó legfeljebb 5

A lapot Magyarország legnagyobb
médiafigyelője, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST
MÉDIAFIGYELŐ KFT.

1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

M Ft volt. Ha az előző adóévi fizetendő adó meghaladta az 5 M Ft értéket, akkor az adóév első negyedévének három hónapjában havonta a becsült éves adóelőleg 3,3 százaléka, második negyedévében havonta 6,6 százaléka, harmadik negyedévében havonta 10 százaléka, negyedik negyedévében havonta 13,4 százaléka esedékes. Ez az intézkedés egyértelműen könnyíti az erdőgazdálkodók adózását. Sajnos a kétfajta adóelőleg-fizetési lehetőség között nem választhatnak az erdészek, csak az utóbbi alapján adózhatnak.

A adózás előtti eredményt – adóalapot – csökkenti „*a legfeljebb a befejezett felújításhoz a célállomány típusától függően az agrárgazdasági célok költségvetési támogatásáról szóló jogszabály szerint igénybe vehető támogatás mértékéig – erdőgazdálkodónál az erdőről és az erdő védelméről szóló törvényben meghatározott erdőfelújítási kötelezettség fedezetére az adóévben képzett céltartalék, céltartalékokat növelő összeg*” [Tao Tv. 7.§ (1)]. Ez a mondat üdvözlendő az erdőgazdálkodók számára, hiszen az erdőfelújításokra való céltartalék-képzés egy gazdasági társaságnál a felújítások pénzügyi háttérének gyakorlatilag egyetlen pillére. Nem jellemző azonban, hogy ezzel a szabállyal élnének az erdőgazdálkodók, pedig ez egy megfontolandó lehetőség, hiszen az így képzett céltartalék a vállalat gazdálkodásának stabilizálását és mozgatható tőkéjének adómentes tartalékolását is jelenti.

Az általános forgalmi adóról szóló törvény⁵ csak a mellékletében foglalkozik az erdőgazdálkodással. A kedvezményes (15%) adómérték [Áfa tv. 1. számú melléklet] alá tartozó termékek az élő állatok (tenyésztett vagy befogott vad), vadhús, tojás, élő fa (csemete),

gomba, erdei gyümölcs, tűzifa, faszén, növényi trágya. A szolgáltatások közül az erdőgazdálkodási szolgáltatás, -szakmai tervezés, -szakértés és a mezőgazdasági laboratóriumi vizsgálatok adóznak kedvezményesen. A kidöntött faanyag, és a lábbon álló fa, valamint trófea és a trófeabírálat után 25% az áfa [Áfa tv. 28.§ (1)]. Tárgyi adómentes a termőföld, erdőterület értékesítése [Áfa tv. 2. számú melléklet].

A helyi adókról szóló törvényben⁶ az erdő egyetlen helyen jelenik meg: a telekadó [Tv. a helyi adókról 19.§ f)] megfizetése tekintetében adómentességet élveznek az erdőterületek. Az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvény⁷ az egyéni vállalkozás mellett őstermelést is folytatókról úgy rendelkezik, hogy a bevételek arányában köteles a vállalkozó minden költségét felosztani két jogállása között. Amennyiben az eva-alany vállalkozó mezőgazdasági kistermelő is, akkor arra a tevékenységére választhatja az átalányadózást [Eva tv. 17.§ (4)]. Ezek a szabályok a vállalkozók adminisztrációs és adózási terheinek könnyítésére születtek, kellő körültekintéssel jól kihasználható lehetőségeket nyújtanak.

Az állami agrártámogatások ma jelentős mértékben segítik az erdőgazdálkodókat, azonban az adózás erősen tőkekivonó jellegű, ami az ágazat versenyképességére nagyon kellemetlenül hat. A hazai erdőgazdálkodás hosszú távon történő életképessé tételének elengedhetetlen feltétele annak további anyagi támogatása. Ezt az állami dotáció emelésével és az adóterhek mérséklésével egyidejűleg kellene elérni. Az Európai Unióban korábban megerősödött megerősített gazdálkodóknak ugyanis a földvásárlási moratórium megszűnte után így túl könnyű dolguk lesz. Az

erdőgazdálkodással szemben a társadalom egyre több elvárást fogalmaz meg, melyeknek ellentételezése hazánkban nagyon alacsony szinten valósul meg, ennek bővítése és strukturális rendezése az erdészek és az ország közös ügye.

A cikket lektorálta: Prof. dr. Lett Béla C.Sc. egyetemi tanár (NyME EMK)

Forrás:

1 1949. évi XX. törvény A Magyar Köztársaság Alkotmánya 9.§ (2).

2 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról.

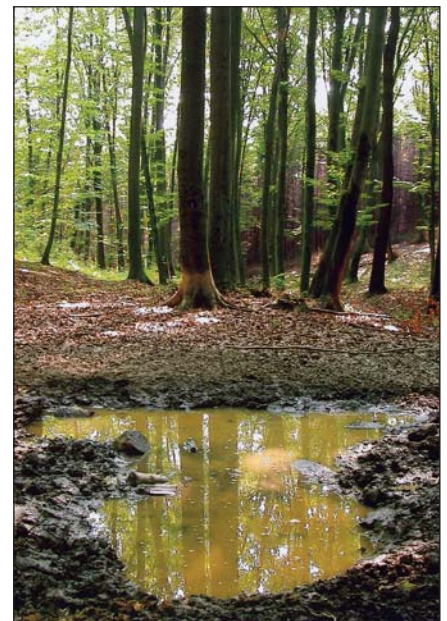
3 1999/73. APEH Iránymutatás.

4 1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról.

5 1992. évi LXXIV. törvény az általános forgalmi adóról.

6 1990. évi C. törvény a helyi adókról.

7 2002. évi XLIII. törvény az egyszerűsített vállalkozói adóról.

Dagonya. Fozó: Szakács László

Termőföldek hektárjainak piaci átlagárai az EU-ban

Ország	Földár (euro)	Földár (millió forint)	Ország	Földár (euró)	Földár (millió forint)
Luxemburg	53297	13,5	Görögország	5038	1,27
Hollandia	34439	8,7	Finnország	4039	1,02
Belgium	15895	4,02	Franciaország	3613	0,91
Olaszország	13180	3,3	Svédország	1998	0,5
Dánia	12882	3,26	Csehország	1282	0,32
Írország	12710	3,2	Lengyelország	874	0,221
Anglia	11615	2,9	Szlovákia	877	0,222
Németország	9416	2,4	Magyarország	1462	0,37
Spanyolország	5686	1,4			

A felsorolásban hazánkat megelőző utolsó három országnál az adatok 2001-esek

Forrás: Békés Megyei Hírlap